

підприємницької компетентності старшокласників. *Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 12 (41). С. 128–144.

3. Лебідь О. В. Формування готовності майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу до стратегічного управління в умовах магістратури: теоретико-методичний аспект: монографія. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2017. 416 с.

4. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 06.06.2019 № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

5. Сорочан Т. М. Підготовка керівників шкіл до управлінської діяльності: теорія та практика: монографія. Луганськ: Знання, 2005. 384 с.

Масліч Світлана Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВИТИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сучасне суспільство ставить оновлені вимоги до організації освітнього процесу. Однією з таких вимог є необхідність цифровізації. Вплив цифрових технологій на всі галузі людської діяльності безперечний. Освіта не є винятком, адже інноваційні методи навчання передбачають усебічне використання в освітньому процесі цифрових ресурсів та засобів ІКТ. Крім того, питання цифровізації набуває актуальності й під час навчання за дистанційною та змішаною формами, коли взаємодія учасників освітнього процесу відбувається опосередковано у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [1].

Водночас поняття «цифрова компетентність» має певні нормативно-правові підвалини. Зокрема, цифрова компетентність є однією з 8 ключових компетентностей, унесених до Рамкової програми ЄС щодо оновлених ключових компетентностей, вона визначається як «упевнене, критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності (роботи) та участі у житті суспільства» [2].

Зазначимо, що цифрові технології в освітньому процесі ЗП(ПТ)О, з одного боку, використовуються під час проведення уроків теоретичного та виробничого навчання, з іншого – з метою формування навичок майбутньої професійної діяльності, оскільки сучасні виробничі процеси й процеси обслуговування перебувають під впливом цифровізації. Тому педагогічні працівники ЗП(ПТ)О повинні на високому рівні володіти навичками роботи з цифровими ресурсами.

Поступ цифрової компетентності можна визначити за Рамкою цифрової компетентності педагога (DigCompEdu), яка охоплює 6 сфер («Професійна залученість», «Цифрові ресурси», «Навчання та викладання», «Оцінювання», «Розширення можливостей учнів», «Сприяння цифровій компетентності учнів») [3]. Отже, використання цифрових ресурсів має охоплювати всі напрями педагогічної діяльності викладачів та майстрів виробничого навчання, що підтверджується наступними документами – професійними стандартами: «Педагог професійного навчання» та «Майстер виробничого навчання». У переліку професійних компетентностей педагога професійного навчання вказуються такі компетентності, як «здатність застосовувати нові форми, методи прийоми та засоби навчання, інноваційні педагогічні технології», «здатність застосовувати новітні виробничі технології професійної галузі» [4]. Окремими професійними компетентностями майстра виробничого навчання є «здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі», «здатність використовувати цифрові технології для розв'язання методичних завдань» [5].

Як ми вже зауважували, необхідність використання цифрових технологій в освітньому процесі посилюється в умовах карантинних обмежень, коли навчання відбувається за дистанційною та змішаною формами. У цей час більшість уроків проводиться у синхронному та асинхронному режимах. Спілкування викладачів / майстрів виробничого навчання зі здобувачами освіти організовується за допомогою програм відеоконференцій.

Загалом, якщо говорити про цифрову компетентність педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, необхідно зважати на:

- уміння працювати з цифровими пристроями (комп'ютером, ноутбуком, смартфоном, проектором, мультимедійною дошкою, багатофункціональним пристроєм тощо);
- уміння працювати з відповідним програмним забезпеченням;
- володіння навичками інформаційно-аналітичної діяльності.

Щодо останнього навички інформаційно-аналітичної діяльності відіграють важливу роль в опрацюванні великого потоку інформації, коли фахівець будь-якої галузі «повинен володіти навичками швидкого отримання і поновлення інформації, умінням аналізувати її, вирішувати в оперативних виробничих ситуаціях» [6, с. 90].

Практика показує, що використання цифрових технологій є доцільним на всіх етапах проведення уроку. Відповідні приклади подано в табл. 1.

Зауважимо, що розвиток цифрової компетентності є динамічним процесом, що потребує системної роботи. У цьому аспекті важливу роль відіграють усі види освіти: формальна, неформальна, інформальна. Лише практичний досвід роботи з веб-ресурсами, програмним забезпеченням, цифровими пристроями дає можливість якісно використовувати їх під час уроків.

**Використання цифрових технологій при проведенні уроків
теоретичного та виробничого навчання**

Урок	Етап уроку	Напрямок використання цифрових технологій	Програмні засоби
Теоретичне навчання	Актуалізація опорних знань	- виконання вправ - виконання графічних робіт та роботи над таблицями - тестування	Learning Apps Paint, Microsoft Excel Google Forms
	Мотивація навчальної діяльності	- перегляд відео	You Tube
	Пояснення нового матеріалу	- супровід пояснення презентаційними матеріалами - демонстрація відео	Power Point Slide Share Movie Maker, You Tube
	Узагальнення та систематизація вивченого матеріалу	- розв'язування кросвордів - створення презентацій	Crossword Creator, Eclipse Crossword Power Point
	Контроль і корекція знань, умінь і навичок	- тестування	Google Forms, Kahoot!
Виробниче навчання	Вступний інструктаж	- показ трудових прийомів	Movie Maker, You Tube
	Поточний інструктаж	- робота з інструкційними (технологічними, інструкційно-технологічними) картками	Microsoft Word Acrobat Reader
	Завершальний інструктаж	- тестування	Google Forms, Kahoot!, Learning Apps

Таким чином, використання цифрових технологій в освітньому процесі ЗП(ПТ)О сприяє:

- підвищенню ефективності та якості підготовки здобувачів освіти;
- посиленню мотивації до навчальної діяльності;
- створенню стандартних, об'єктивних і незалежних умов оцінювання якості навчання;
- адаптації майбутніх випускників до реальних виробничих умов;
- упровадженню європейських стандартів професійної підготовки кваліфікованих робітничих кадрів.

Література

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Дата оновлення: 16.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 21.03.2021).
2. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.
3. C. Redecker, European «Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu», Publications Office of the European Union, 2017. ISBN 978-92-79-73494-6, doi:10.2760/159770, JRC107466.
4. Про затвердження професійного стандарту «Педагог професійного навчання»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 р. № 1182. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=dc254b6c-3085-493d-a803-989f233a3faa> (дата звернення: 21.03.2021).

5. Про затвердження професійного стандарту «Майстер виробничого навчання»: наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 20.06.2020 р. № 1181. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=5b48de01-7287-4119-82ff-c3f0f4e23286> (дата звернення: 21.03.2021).

6. Масліч С. В. Формування інформаційно-аналітичної компетентності майбутніх агентів з організації туризму. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*: зб. наук. праць / Ін-т проф.-тех. освіти НАПН України; ред. кол.: В. О. Радкевич (голова) та ін. Київ: ТОВ «НВП Поліграфсервіс», 2015. Вип. 10. № 10. С. 89–96.

Морозова Марина Едуардівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, підприємництва та менеджменту
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Формуванням кадрового потенціалу сучасного навчального закладу є створення реального потенціалу живої праці, знань і навиків. Використання кадрового потенціалу є реалізацією трудових і кваліфікаційних здібностей і навиків працівника, трудового колективу і суспільства в цілому. В умовах ринку раціональне використання кадрового потенціалу полягає в повнішому виявленні й реалізації здібностей кожного працівника, характеру творчості, підвищенні професійно-кваліфікаційного рівня працівників за рахунок стимулювання і оцінювання внеску кожного працівника в кінцевий результат.

Однією з головних умов здійснення таких реформ у сфері надання освітніх послуг є людський потенціал і методи його формування та використання.

Саме від забезпечення комфортних умов співпраці керівних і науково-педагогічних працівників цих закладів залежить ефективність та якість надання освітніх послуг, їх професійний рівень та рівень їх конкурентоздатності.

У загальному плані сутність кадрового потенціалу відображає якісну і кількісну характеристики трудового потенціалу постійних, насамперед кваліфікованих працівників. Кадровий потенціал може розглядатися і у вузькому сенсі НАПН України як тимчасові вільні або резервні трудові місця, які потенційно можуть бути зайняті фахівцями в результаті їх розвитку і навчання. Управління кадровим потенціалом повинне сприяти впорядкуванню, збереженню якісної специфіки, вдосконаленню і розвитку персоналу [2].

Тобто кадровий потенціал навчальних закладів освіти передусім представлений ключовими та перспективними співробітниками.

Проблемам формування кадрового потенціалу в освіті приділяли увагу у своїх дослідженнях такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як В. Бондар,